

z nás priniesť i tie najťažšie obeť, a v páde, že to republika Československá bude vyžadovať, i vlastný život. *(Potlesk.)*

Toto by boli naše poznámky k vládnemu programu. Prosíme slávnú vládu, aby toto vzala ako dobroprajnú spoluprácu Demokratickej strany na jej veľkom budovateľskom programe. Tak pán predseda, ako aj celá vláda nech je presvedčená o našej československej štátotvornosti. My nie slovami, ale skutkami, vážené dámy a páni, to dokazujeme. Práve preto želáme k prospešnej práci budovateľskej Klementovi Gottwaldovi a jeho vláde mnoho zdravia, mnoho šťastia a mnoho zdaru a nech pri ich budovaní a pod vedením nášho milovaného prezidenta dr. Edvarda Beneša prekvitá republika Československá. *(Potlesk.)*

Digitální knihovna. Ústavodárné NS RČS 1946 – 1948 – stenoprotokoly. 5. schůze. Středa 10. července 1946.

Dokument č. 75

Obežník Ústředního sekretariátu Demokratickej strany, z 12. júla 1946

Č.:15.400/46/polit.Dr.B/SK. Bratislava, 12. júla 1946.

Všetkým oblastním a okresným sekretariátom DS!

V súvislosti s reslovakizáciou prevádzanou Osídľovacím úradom, Demokratickej strane, ako reprezentantke dvojtretinovej väčšiny slovenského národa, prípadne vážny úkol. Podľa triezvych odhadov, vráti sa touto cestou do lona slovenského národa asi 200.000 ľudí. Podľa našich informácií reslovakizácia nemá ostať len papierovou, ale osoby, ktorých sa to týka, majú byť skutočne prinavrátené národnej pospolitosti slovenskej i svojim zmýšľaním, rečou a cítením.

Sme si plne vedomí, že mnohé osoby sa budú hlásiť k slovenskej národnosti len preto, aby zachránili majetok. Plánuje sa však, aby tieto osoby, najmä cestou kultúrnych organizácií /Slov.(enská) liga/ a cestou politických strán boli podchytené slovenskému duchu. Demokratická strana sa musí vtedy tejto akcie ujať a pripravovať sama úkoly.

Dosiaľ nie je vyriešená otázka, či osoby takto prijaté za Slovákov, dostanú späť zhabaný majetok a či nie. Je však veľmi nepravdepodobné, že by zhabaný majetok, ktorý už je definitívne rozdelený do slovenských rúk sa mohol bývalému Maďarovi vrátiť. U takýchto Maďarov, prihlásiacich sa teraz za Slovákov je treba vtedy postupovať opatrne pri udeľovaní a priznávaní slovenskej národnosti. Demokratická strana pravdepodobne bude zastávať názor, že osobám, hlásiacim sa v tejto akcii za Slovákov, bude treba ponechať majetok, preto tam, kde majetok týchto osôb je už v slovenských rukách zákonitou cestou, treba upustiť od udelenia štátneho občianstva, aby sme nekrivdili našim vlastným ľuďom, ktorí sú Slovákami už dávno.

ÚS(Ústředný sekretariát) DS bude mať možnosť v malom rozsahu intervenovať za kladné alebo záporné vybavovanie žiadostí v súvislosti s touto akciou. Obracajte sa preto na ÚS(Ústředný sekretariát) DS, polit.(ické) oddelenie, len v prípadoch skutočne zaslúženia hodných, kde žiadateľ a žiadosť obstoja po každej stránke. Kým čl.(československé) štátne občianstvo nebolo niektorej osobe definitívne udelené, nemožno ju prijať do strany. Avšak

prihlášky do strany možno prijímať od osôb prihlásiacich sa za Slovákov /ak obstoja po stránke politickej minulosti/ ihneď. Tieto osoby je však dobre zvlášť viesť v evidencii. Jedná sa tu o to, aby sme slušných ľudí dostali do strany. Keď sa jedná o spoľahlivých a slušných ľudí, možno im poskytnúť ochranu, aj keď ešte nemôžu byť prijatí do strany.

Do 20. júla t. r. všetky okresné sekretariáty, ktorých sa toto týka, oznámili ÚS(Ústrednému sekretariátu) DS v Bratislave, polit.(ickému) oddeleniu ako prebiehala a v akom štádiu sa nachádza reslovakizačná akcia, s prípadnými vlastnými návrhmi čo do organizovania a podchytenia reslovakizovaných osôb.

S bratským pozdravom

Dr. Ľ. B a a r v. r.
zást.(upca) gen. tajomníka.

Dr. F. H o d ž a v. r.
gen. tajomník.

Slovenský národný archív Bratislava, f. Demokratická strana II., kart. I,

Dokument č. 76

Interpelácia poslancov V. Vagašského a V. Zavackého z 18. júla 1946 vo veci hrubého násillia voči predstaviteľovi Democratickej strany v Giraltovciach zo strany bezpečnostných orgánov.

Ústavodárné Národní shromáždění republiky Československé 1946.

1. zasedání.

39.

Interpelácia

**poslancov dr Vagašského a Zavackého
ministromi Národnej obrany**

vo veci orgánmi OBZ zbitého a mučeného Andreja Maťaša-Valka z Giraltoviac.

Democratická verejnost' na východnom Slovensku bola po voľbách svedkom akcií, ktorých jediným cieľom bolo znepokojovať a zastrášať obyvateľstvo politicky organizované v Democratickej strane. Z podobných akcií musíme zvlášť vyzdvihnúť udalosť, ktorá v blízkej minulosti spôsobila rozruch medzi slovenským obyvateľstvom v Giraltovciach na Šariši. Dňa 8. júla 1946 večer o 22. hodine bol orgánmi OBZ v Giraltovciach zatknutý okresný predseda Democratickej strany Andrej Maťaš-Valko. Zatknutie previedol nadporučík nezisteného mena v sprievode dvoch vojakov, ozbrojených automatom. Zatknutý Andrej Maťaš-Valko bol potom väznený bez jedla až do 14. hodiny druhého dňa, kedy tie samé vojenské orgány predviedli ho na výsluch. Pri výsluchu bol Andrej Maťaš-Valko neslýchane bitý a neľudsky trýznený, takže skrvavený padol, tvár mu opuchla k nepoznaniu a krv mu tiekla z uší a nosa. Vojenské orgány nútili Andreja Maťaša-Valka, aby seba i skrvavenú podlahu umyl, ba donútili ho, aby lízal vlastnú krv z podlahy. Po takomto mučení bol Andrej Maťaš-Valko ešte kopaný a potom odvezený na Veliteľstvo OBZ v Humennom. Tu bol Andrej Maťaš-Valko konečne ošetrený vojenským lekárom a prepustený na slobodu. Keďže zbitý a trýznený občan Andrej Maťaš-Valko je známy na Šariši aj ako dobrý a zaslúžilý odbojový pracovník, ktorý za svoje zásluhy ihneď po oslobodení ČA(Červenu armádou) sa stal členom rady Okresného národného výboru v Giraltovciach, pýtame sa preto pána ministra Národnej obrany: